

Lov og Evangelium

Nr. 7

SEPTEMBER 2006

42. årgang

Sjelens fred med Gud

Av Christian Scriver

Når Herren forkynner sjelen syndenes forlatelse, og Den Hellige Ånd som den himmelske due bærer evangeliets oljeblad inn til den bedrøvede samvittighet, får synderen fred med Gud og hvile for sin sjel. Evangeliet blir for hjertet en legende olje, som lindrer alle smerter. Med denne åndelige sjelefred kan jeg være trøstig og frimodig tross synd og død, djevel og helvete. Denne sjelefred er en forsmak på himmelen og bringer en lykke som verden ikke kan gi. Nå har jeg fred med Gud. Jeg har Gud for meg og ikke imot meg. Jeg bor i «fredsboliger og i trygghets telter og på sorgfrie hvilesteder». Jeg eier en evig fred, som ikke rokkes.

De ugudelige har også en fred. Ofte synes de å ha mer fred og ro enn de troende. De har ingen samvittighetsuro, ingen hjerteangst og de kjenner ikke noen frykt og redsel. Denne fred er bare en falsk innbilning. Guds barn er rettferdiggjort ved troen og har fred med Gud ved vår Herre Jesus Kristus.

Her er fredens grunnvoll. Jesus Kristus er vår fred. Her er det ikke

noen drøm eller falsk innbilning som beroliger hjertet. Freden med Gud skyldes min Frelser, hans lidelse og død.

Denne fred med Gud eier den troende midt i all ufred. Har jeg fred med Gud, har jeg krig mot djevelen, verden og mitt eget kjød. Det får jeg nok merke. Dag og natt prøver satan å forstyrre min fred og gjøre sjelen urolig. Jeg plages med bekymringer og sorger. En kristen skal nå heller ikke være fri for trengsler og anfektelser. Freden med Gud er en sjelens hvile i Kristus, hvor jeg midt i striden er viss på seieren og midt i kampen viss på kronen. Det er forskjell på det å ha fred og det å føle fred. Barnet kjenner ikke det samme når det får ris som når det sitter på fars fang og får epler og sukkertøy. Den Guds fred som Jesus Kristus kjøpte oss med sitt blod, rokkes ikke om enn trengslenes bølger går aldri så høyt. Ånden og hjertet kan være rolig og stille i Gud og sin Frelser. Uværet skal gå over. Herren står opp og truer vinderen og bølgene, så det blir blikk stille. En kristen kan derfor være vel til mote

Bladet Lov og Evangelium

utgis av Norsk Luthersk Lekmannsmisjon og blir sendt gratis til alle som sender ekspedisjonen navn og adresse. Bladet kommer med 10 nr. i året. Gaver til bladet kan sendes kasserer i NLL.

Ansvarlig for bladet:
Red.nemnda ved form. Ingar Gangås

Abonnement, oppsigelse og adresseforandring sendes ekspedisjonen v/Magne Ekanger, Vidjeveien 35, 4310 Hommersåk. Tlf. 51 62 26 53
E-post: magekang@online.no

NORSK LUTHERSK LEKMANNSMISJON

ble grunnlagt i 1963 av venner av den luthersk-rosenienske forkynnelse, og ønsker å forkynne Guds ord i skrift og tale både i Norge og ute på misjonsmarken. NLL har ytremisjonsarbeid i Moldova.

Formann: Dag Rune Lid, Furufølten 30
5600 Norheimsund. Tlf. 56 55 26 72
E-post: drlid@online.no

Sekretær: Ingar Gangås
Furustua, 7690 Mosvik
Tlf. 74 06 46 50. Mobil 901 51 234
E-post: ingang@c2i.net

Kasserer: Torunn Ånestad, Kydland
4360 Varhaug. Tlf. 51 43 04 06
E-post: tskydland@yahoo.no
Bankgiro: 3204 10 10222
Svensk postgiro: 178 84 80-0

BIBELSKOLEN PÅ FOSSNES

ble grunnlagt i 1992, og eies og drives av NLL. Skolen har både halvårig og ettårig kurs, og det er også adgang til å følge undervisningen i kortere perioder.

Skolen ønsker å formidle tillit til Guds ord og spørre etter de gamle stier (Jer 6:16), samt fremme den arv vi har fra lekmannsbevegelsen og våre lutherske lærefedre.

Adr.: 3160 Stokke
Tlf. 33 36 17 70. Fax 33 36 17 71
Bankgiro: 3000 16 68516
E-post: bibelskolen@nll.no
Rektor: Per Bergene Holm
3282 Kvelde. Tlf. 33 11 26 96

INTERNETT: www.nll.no

Hjertelig takk!

for gaver til misjonen og bibelskolen etter giroinnstikket i nummer 4 av bladet.

Vi har dessverre ikke mulighet for å nå den enkelte av dere med takkebrev, men vil gjerne hilse dere alle på denne måten.

Må Gud velsigne enhver glad giver. *Sekr.*

i sykdom og smerter. Han kan være glad i sorgen og takke og prise Gud midt i luene. Da apostelen Paulus reiste som fange til Rom, kom skipet ut for storm og uvær og ble slynget hit og dit. Jeg er viss på at ingen i skipet var så stille og rolig som den kjære apostels hjerte. Peter sov i Herodes' fengsel, bundet med lenker mellom to stridsmenn. Han sov så godt, at han ikke våknet da engelen kom med lyset inn i fangerommet. Det var Guds fred som bevarte hans hjerte og tanke i Kristus Jesus.

Når satan vil sette inn på deg og skremme din samvittighet med din synd, da si du trøstig: «La meg være i fred! Pakk deg! Jeg har fred med Gud ved den Herre Jesus Kristus. Jeg er rettferdiggjort i den Herre Jesu navn og i vår Guds Ånd». Den fred som vår Herre og Frelser har gitt meg, skal ingen djevel ta ifra meg. Vær stille, min sjel! La Kristi fred råde i ditt hjerte!

*Fra «Sjelskatt»,
Kristne hovedverker (VI),
Lutherstiftelsen/Nomi*

Gud, vær meg synder nådig!

Av Hans Erik Nissen

Det er fallittbønnen. Men det er også frelsesbønnen. Uten den er du fortaapt. Med den når du målet.

Derfor setter satan alt inn på at denne bønne aldri må bli din hjertebønn. Han har ingen ting imot at du er åndelig interessert og er en kristen i andres øyne. Så lenge du ikke er gått fallitt med alt ditt eget, så Jesus kan frelse deg som fortaapt, er du fremdeles satsans eiendom. Det blir annerledes den dagen du må slå deg for brystet og si til din frelser: Gud, vær meg synder nådig! Den dagen blir det plass til en hel og full frelse i ditt hjerte.

Har du mottatt denne frelse, gjør satan alt han kan for at du skal kretse om det du må være og gjøre som kristen. Han vil at du skal sammenligne

deg med andre og ikke speile deg i de mange bibelord som dømmer deg. Han vil ta fra deg fallittbønnen. Lykkes han med det, har du tapt alt. Bli i den sanne virkelighet: selv det beste hos deg er besmittet og merket av synd. Det eneste som ikke er det, er Jesus. Står vi for ham i vår elendighet, frelser han oss helt og fullt. Dette er kristenlivets begynnelse, fortsettelse og fullendelse.

Hans Erik Nissen.

*Oversatt fra «Han er vor fred»,
Logos Media, 2005*

Innholdsfortegnelse – Lov og Evangelium, sept. 2006

Sjelens fred med Gud. Av Christian Scriver	side 1
Gud, vær meg synder nådig! Hans Erik Nissen	side 3
Nytt fra Bibelskolen på Fossnes. Av Per Bergene Holm	side 4
Referat fra årsmøtet 2006	side 5
Sabbaten ble til for menneskets skyld. Av Fredrik Wisløff	side 7
Hviledagen. Av Sigbjørn Agnalt	side 9
Ordet og bønne. Barnestykke av Johannes Thorvaldsen	side 11
Troens vesen. Av Olav Valen-Sendstad	side 12
Årsmelding for arbeidet i Moldova 2005–2006	side 15
Utdrag fra rapport ved Vladimir Moser	side 17
Guds velsignelse. Av Karl Notøy	side 19
Reiserute høsten 2006	side 20

Nytt fra Bibelskolen på Fossnes

Av Per Bergene Holm

Da er et nytt skoleår i gang. Det er underlig å tenke på at det allerede er det femtende. Og selv om vi ikke har vært så mange elever hvert år, har det blitt en fin flokk i løpet av alle disse årene.

Åpningshelg med Karl Riis

I år startet vi med en kombinert medarbeidersamling for bibelskolepersonalet og åpningshelg 18.–20. august. Karl Riis fra Danmark var med som taler, og vi hadde rike samlinger med Guds ord.

Fra tre til fem på to dager

Mandag 21. august møtte det opp tre elever til første time, to jenter fra Sverige og ei fra Norge. Men med motivasjon og pågangsmot både hos elever og lærere, gikk vi til undervisningen med godt mot.

På tirsdag kveld i samme uke fikk vi besøk av en kristen iraker som nettopp var kommet til asylmottaket på Fossnes. Han hadde sett korset på skiltet vårt og tok kontakt med det samme. Dagen etter kom han sammen med en eldre asylsøker som hadde vært lengre tid både i Danmark og Norge, og både forstod og snakket godt norsk. Denne eldre har gått en del til gudstjeneste i Stokke og ønsker å bli en kristen, bare han får litt mer undervisning. Det betyr at vi har fått to elever til. Og når den ene fungerer som tolk for den an-

dre, gjør det også språkvanskelighetene overkommelige.

I tillegg er det også tre som følger undervisningen på deltid. Ei følger noen timer hver dag, og to følger en dag i uken.

Takk for gaver!

Skolen må ha syv elever for å mota statsstøtte. Foreløpig ser det derfor ikke ut til at det blir noen statsstøtte for høsthalvåret. Statsstøtten har også gått vesentlig ned, så skolen må mer enn før drive med tilskudd fra misjonen. Så langt i år har det vært penger til lønn, både for skolens og misjonens ansatte, men det har holdt hardt de siste månedene.

Mange større og mindre gaver har hjulpet meget godt på! Og vi vil takke alle som har gitt til skolen, både over giro og på sommersamlingene. Vi merker håndslaget og er fulle av takk! Noen har kanskje savnet kvittering på gavene, og et takkebrev. Vi beklager at vi ikke har fått sendt ut det. Skolen har ingen fast kontormedarbeider og det har vært vanskelig å finne tid til en del slike ting som ikke har vært absolutt nødvendige. Det koster dessuten en del for skolen å sende ut kvitteringer til alle, og vi har derfor valgt å la det være, og i stedet sende en takk til alle gjennom bladet. Vi håper på forståelse for dette.

Herren vil selv bygge sitt hus

Referat fra årsmøtet 2006

«Dersom Herren ikke bygger huset, arbeider bygningsmennene forgjeves. Dersom Herren ikke vokter byen, våker vekteren forgjeves. Forgjeves står dere tidlig opp, setter dere sent ned, eter slitets brød. Det samme gir han sin venn mens han sover» (Sal 127:1-2).

Disse ord, som vi ble minnet om ved ett av møtene ved hovedsommerskolen og årsmøtet på Fossnes, taler til oss om at det er bare det hus som Herren bygger som det er noe ved, for Herren bygger ikke slik som oss. Han river ned der hvor vi vil bygge opp, gjør oss skrøpelige der vi vil være sterke, rådløse der vi vil være kloke, mislykket der vi vil være vellykket. Ikke for å la oss gå til grunne, men for å føre oss bort fra oss selv og alt vårt eget, og over til Kristus. Å være i Kristus Jesus betyr at han er mellom oss og alle forhold i våre liv. «Det er han som så inderlig lengter etter å komme inn og ta din plass i alt, enten det er glede eller bekymringer! Han ønsker fullstendig å ta plassen for deg selv!» (Nils Skjælaaen)

Da blir vårt kristenliv ikke forgjeves strev, men en gave fra vår venn, og noe vi får hvile i. Ja måtte han lykkes med oss, så skal også hans hus bygges.

Årsmeldingen fra landsstyret ble lest av Dag Rune Lid. Her ble den åndelige nøden som vi lever i understreket. Vår tid er preget av stor for-

førelse, frafall og åndelig søvn. Men det er én som fortsatt våker, det er vår Herre, og med han skal vi få leve og være ved godt mot også i denne tid. Året har vært et jevnt arbeidsår hvor Ordet er blitt forkynt på mange steder både av misjonens egne ansatte, frivillige forkynnere og av flere gjestetaleere fra inn- og utland.

Også i Lekmannsmisjonen opplever vi at flokkene minker og at antall møteuker er synkende. Da er det godt å vite at Ordet som er forkynt også er blitt til åndelig føde for noen av dem som hungrer og tørster etter å høre.

Per Bergene Holm tok for seg årsmeldingen for bibelskolen. Han minnet om Paulus' ord til Timoteus. Det er særlig to ting Paulus understreker. For det første: Motløshet er ikke fra Gud, nei – gjør en evangelists gjerning – fullfør din tjeneste! For det andre; frafallstider betyr ikke at nå er det på tide å legge om virksomheten så den blir mer spennende og tidsriktig, nei – forkynn Ordet!

I tillegg til den vanlige undervisningen på bibelskolen arrangeres det bibelkurs både vår og høst. Disse har vært godt besøkt og er en fin mulighet for dem som ikke har anledning til å gå på bibelskole. Året 05/06 har det vært 10 elever ved høstsemesteret og 7 elever på våren.

Regnskapet viser et resultat som ligger godt over budsjettet, men færre

elever og mulig bortfall av stats-tilskudd, gjør at en må regne med et vesentlig underskudd på driften for kommende skoleår.

Årsmelding fra ytre misjonsarbeidet i Moldova ble gjennomgått av Ingar Gangås. Årsmeldinga var skrevet av Jan Ove Heggdal, som hadde ansvaret for dette arbeidet da meldingen skulle skrives. Han og familien har nå reist til Mongolia for NLM. Ingar Gangås har tatt over ansvaret for arbeidet.

Det er et sterkt ønske, og en felles bønn om at Gud må drive arbeidere ut til sin høst. I Moldova trenger de hjelp til å gå med Guds ord til sitt eget folk. Det er mange andre som står ferdige til å gå inn; katolikker, baptister og Jehovas vitner for å nevne noen. Det kan være mange som vil hjelpe. De er både store og pengesterke. Men så er det noen få der nede som har fått se Jesus

som sin frelser og salighets grunn, og de spør: Når skal dere komme og hjelpe oss? Dette er et kall vi må gå til Jesus med, bare *han* kan drive arbeidere ut til sin høst.

Gjennom det siste året har våre forkynnere vært og besøkt dem fire ganger. De har vært med på bibelkurs og møter.

Regnskapet for misjonen ble lagt fram, det viser en nedgang både når det gjelder gaveinntekter og utgiftene, slik at driftsresultatet er noe bedre for inneværende år enn det foregående.

Det var valg på medlemmer til Landsstyret. Karl B. Bø, John Flaten og Ingar Gangås ble gjenvalgt for to nye år, Sigbjørn Agnalt kom inn som ny 1. varamann for ett år. Dag Rune Lid fortsetter som formann, med Karl Bø som nestformann.

Ref.: Sigbjørn Agnalt

*Fra sommer-
skolen på La-
berget 2006.*

(Foto: D. R. Lid)

Sabbaten ble til for menneskets skyld

Av Fredrik Wisløff

Den gamle pakts sabbat

Den gamle pakts sabbatsbud var meget strengt. Man fikk ikke lov å lage mat, – eller hente manna fra marken, 2M 16:23. Heller ikke tenne opp ild i sitt hus, 2M 35:3. Å bryte sabbatsbudet var forbundet med dødsstraff. En mann som hentet ved på sabbatsdagen, ble således steinet, 4M 15:32-36.

I tillegg til dette kom en rekke bestemmelser som fariseerne hadde fastsatt. Man fikk for eksempel ikke lov til å gå mer enn et visst antall skritt, ikke være på reise og lignende.

For en jøde ble alle disse lovene ikke lite av en byrde, – og det fristet til å omgå bestemmelsene uten å bryte lovens bokstav. Det fortelles om en russisk jøde at han trosset forbudet mot å være på reise, men under sitt sete på toget satte han et spann med vann. Loven forbød nemlig å reise over land, men ikke å reise over vann.

Sabbaten ble således mer en plage enn en hvile, og den egentlige mening med sabbatsbudet mistet man av syne.

Da Jesus kom, hadde han tvert om budets idé for øyet. Det blir undertiden sagt at Jesus stilte seg helt fritt til det tredje bud. Men det var ikke tilfelle. Helt fra sin ungdom av gikk Jesus i synagogen hver sabbat, Luk 4:16. Der lyttet han til det ord som ble lest. I all sin ferd tok han vare på budet slik det var ment.

Riktignok dreide mange av de hardeste konflikter med fariseerne seg nettopp om Jesu forhold til sabbatsbudet. Han tillot sine disipler å plukke aks, Mat 12:1, befalte en mann å bære sin seng, Joh 5:10 f. – og helbredet selv mange syke på sabbaten.

Men Jesus avviste kritikken ved å vise til budets egentlige mening og idé. Sabbaten var fra Guds side ment som et gode. «Sabbaten ble til for menneskets skyld, ikke mennesket for sabbatens skyld», Mark 2:27. Derfor er det tillatt å gjøre godt på sabbaten, Mat 12:12. I Jesu ord her ligger det en skjult undertone som viser hvor urimelig fariseernes syn var, de hadde ganske mistet synet for budets egentlige mening og var blinde for menneskelig nød. «Hvor meget mer verd er ikke et menneske enn et får», sier han. Dessuten tillegger Jesus seg selv guddommelig myndighet. «Menneskesønnen er herre også over sabbaten», sier han. Ved å gjøre sine kjærlighetsgjerninger viste Jesus seg å være i full overensstemmelse med det tredje bud.

Den nye pakts bud

I nattverdsalen uttalte Jesus: «Denne kalk er den nye pakt i mitt blod», Luk 12:20. I og med Kristi død og oppstandelse bryter en ny tid inn. En ny pakt er opprettet. Og grunnaget for pakten er Kristi forløsningsverk. →

Dermed oppheves den gamle pakt, 2Kor 3:14. Jesus «avskaffet loven med dens bud og forskrifter», Ef 2:15. Vi er blitt «tjenere for en ny pakt, som ikke bygges på bokstav, men på Ånd», 2Kor 3:6. «Nå er det kommet en herlighet som er så mye, mye større», vers 10. De mange bestemmelser om spesielle dager, skikker og seder gjelder ikke lenger. «Hvor Herrens Ånd er, der er frihet», vers 17.

Men Guds vilje er absolutt og uforanderlig. De ti bud er bekreftet i NT og er derfor gyldige også i den nye pakt. Det er bare de ytre forordninger vi er løst fra. Således også fra bestemmelsen om at dagen er knyttet til den sjuende dagen i uken.

«En holder den ene dagen for å være viktigere enn den andre, en annen mener at alle dager er like. Den som legger vekt på bestemte dager, gjør det for Herren og den som ikke

akter på dagen, gjør det for Herren», Rom 14:5-6.

Alle dager skal være viet Gud. Om det skjer, blir alle dager hellige.

Av hensyn til menigheten var man allikevel nødt til å fastlegge helligdagen til en bestemt dag. Det er da menigheten skal samles. Allerede i aposteltiden ble dette den første dag i uken. Ikke så at dette ble vedtatt i høytidelige former på et apostelmøte. Dagen utpekte seg selv ut fra de frelseshistoriske begivenheter som knyttet seg til denne dagen.

Det var denne dagen Jesus sto opp fra de døde. Det at alle fire evangelistene nevner at oppstandelsen skjedde den første dag i uken, viser at man tillå dette stor vekt. Ved Jesu oppstandelse brøt den nye pakt fram. Det er dagen framfor alle dager.

Dernest skjedde Åndens utgytelse på en søndag. Pinsen er menighetens fødselsdag. Og fødselsdagen ble så feiret hver uke idet menigheten var samlet nettopp på den første dag i uken, Apg 20:7; 1Kor 16:7.

Da Johannes på Patmos hadde sine mektige framtidssyner, skjedde også det på en søndag. Og Johannes kaller dagen Herrens dag, Åp 1:10.

Forresten ser det ut til at apostlene samlet seg på den første dag i uken allerede straks etter Jesu død. Påskedags aften var de samlet, og uken etter kom de atter sammen nettopp på den samme dagen, Joh 20:19 f.

L&E

Fredrik Wisløff:

«Vil en vite hvor langt avkristningen er kommet i et land, kan en undersøke hvilket forhold folk flest har til det andre og det tredje bud. Der respekten for Guds navn og Herrens dag er borte, er portene slått opp for alle nedbrytende krefter.»

Hviledagen

Av Sigbjørn Agnalt

Kom hviledagen i hu, så du holder den hellig.

Slik lyder det tredje bud. «Hva vil det si? Vi skal frykte og elske Gud, så vi ikke forakter eller forsømmer Guds ord, men holder det hellig og gjerne hører og lærer det» (Martin Luther).

Alt hva dette budet krever av oss, kan bare oppfylles med et hjerte som er helt igjennom fylt av kjærlighet til Faderen og Sønnen. Den ytre oppfyllelse blir rett bare der hvor den springer ut fra et hjerte som i kjærlighet er rettet bare mot vår Gud i himmelen. For da blir det ikke hviledagen i seg selv som er målet, nei hviledagen blir en tjener for ham som er Herre også over sabbaten, Menneskesønnen. Målet er at vi skal komme til ham, tro på ham, finnes i ham og elske ham.

Jødene, med fariseerne i spissen, var strengt opptatt av å holde hviledagen hellig. De hadde mange ytre bud og regler som alle hadde som mål å sikre hvilen og at de ikke skulle gjøre noe arbeid på denne dagen. Moses sier i 2M 35:2: «Det er seks dager til å arbeide i, men den sjuende dagen skal dere holde hellig hvile. Det er en høyhellig sabbat for Herren. Hver den som gjør noe arbeid på den dagen, skal lide døden».

Dette hadde fariseerne tatt alvorlig, og med stor nidkjærhet og grundighet utarbeidet et helt sett av bud og regler

for hva som var tillatt og ikke på sabbaten. At det hadde som mål at budet skulle oppfylles så fullkomment som mulig er det ingen grunn til å tvile på. Men noe var allikevel alvorlig galt. Det ser vi av det at da Jesus kom, var det nettopp deres nidkjærhet for hviledagen som førte til at de kom til å hate Jesus mer og mer. Hviledagen og budet om denne, som er gitt oss for å føre oss til Jesus, ble for dem til det motsatte, noe som førte til at de kom til å forkaste ham som er vår hvile. Hva var galt? Ved sin egen fromhet, og alt det de gjorde, var de blitt fromme og rettfærdige i egne øyne. De så bare de ytre gjerninger som budet krevde, og ikke til kjærligheten i hjertet.

«Men vi vet at alt det loven sier, det taler den til dem som er under loven, for at hver munn skal bli lukket og hele verden bli skyldig for Gud» (Rom 3:19). Det gjelder også dette budet. Det er ikke gitt for at vi skal gå rundt med en søndagsfromhet på grunn av det vi gjør eller ikke gjør. Nei, dette budet har først nådd sitt mål med oss når det har fått overbevise oss så grundig om vår synd at vi har fått en lukket munn. Det vil si at vi er blitt så skyldige at vi ikke har noe å si til vårt forsvar eller vår unnskyldning. Den som har fått en lukket munn begynner å tale på en ny måte. Han bekjenner sine synder for Gud. Og så begynner han å høre på en ny måte, han hører for

Økonomien

Både på bibelskolen og i misjonen er situasjonen nå den at vi står uten penger i kassen. Vi takker for all forbønn og god støtte! Dersom noen ønsker å gi en gave, finner du kontonummer på side 2 i bladet.

Sekr.

første gang Jesu ord om seg selv, han som sier at han er vår hvile til frelse, liv og salighet.

Mat 11:28 sier: «Kom til meg, alle som strever og har tungt å bære, og jeg vil gi dere hvile».

Da disiplene gned aks mellom hendene og spiste på sabbaten, gjorde de det som ikke var tillatt. Men de brøt ikke sabbaten allikevel, for de var kommet til Jesus, og deres hjerter var knyttet til ham i ekte kjærlighet.

Da den syke ved Betesda dam gikk rundt og bar sengen sin, gjorde også han det som ikke var tillatt. Heller ikke han brøt sabbaten, nei, for første gang i hele sitt liv hadde han nå fått en virkelig hviledag. Han hadde møtt Jesus på en slik måte at hans hjerte var fylt av kjærlighet og glede over ham alene.

Der hvor kjærligheten er stor, trengs det få regler og bud for hviledagen. For kjærligheten søker villig og med lengsel sin elskede der han er. I Ordet – ved å lese og høre det, og i stil-

le ettertanke. I bønner – både i lønnekammeret og under dagens sysler.

Men der hvor kjærligheten er kald, lager egenrettferdigheten en mengde regler og bud, men de fører ikke til Kristus, men bare bort fra ham.

«Hvis vi bare har det sinn at vi elsker Guds ord, kommer vi nok også til å holde hviledagen hellig. For det første lar det seg ikke godt gjøre å foreskrive selve gjerningen slik at den passer for alle forskjellige tilfeller og forhold. Og for det annet er ikke hviledagen holdt hellig selv med de beste andaktsøvelser og vakreste gjerninger, hvis de ikke springer ut av guds frykt og kjærligheten til Gud og hans ord. For uten denne kjærlighet og guds frykt er det ikke annet enn hykleri for Gud» (Carl Olof Rosenius).

Det er en stor fare for oss at vi blir opptatt av ytre ting, bud og regler, om alt mulig når det gjelder dette budet. Det gjør oss blinde og uimottakelige for Guds tale om hvordan det er med våre hjerter. Hjertets likegyldighet og kulde overfor vår Gud og Frelser, og ikke minst vår selvopptatthet, blir da vår store synd mot det tredje bud. Dette har mange og alvorlige følger også i den kristne forsamling.

«Den avgjort viktigste oppgaven for kirken i forhold til det tredje bud er imidlertid at den selv alltid drar rett omsorg for at mennesket får anledning til å høre og lære Guds ord. Selv om dette gjelder alle ukedager, står hviledagen her i en helt spesiell stilling fordi Gud selv har innvidd den til dette. Kirkens store synd mot Gud har på

dette punkt ofte vært at den gjennom mange appeller, refselsler, kampanjer og formaninger nok har fått folk til å komme til kirke og gudstjeneste søndag formiddag, men selv ikke har gjort det den skal etter Guds ord. For til alle tider har dens synd vært overfladiskhet. (...) I kirke og bedehus prekes det i overflod her hjemme i vårt eget land. Det holdes bibeltimer, seminarer, temagudstjenester, kurs osv. Men forkynnelsen og læren bærer sitt tydelige preg av at både predikantene, prestene og lærerne har forsømt sitt kallsarbeid de seks andre arbeidsdager. De har arbeidet med alt annet enn Guds ord. Og så blir forkynnelsen og læren deretter. Man preker som om Guds ord ikke var godt nok, så det må utspes eller tilsettes predikantens ideer. Arbeidet med prekenen dreier seg ofte vesentlig om hva predikanten skal si ved møtet, og hvordan han skal si det, i stedet for hva Guds ord sier, og hvordan det sier det. (...) For uten at mennesket får Guds ord forkynt og lært, kan ikke troen komme, den kan ikke vokse, og det kan ikke bli noen helliggjørelse. I stedet kommer den bedrageriske religiøsitet. For Guds Ånd arbeider ved Ordet etter Guds råd» (Aksel Valen-Sendstad).

Derfor må vi ikke stanse ved det ytre og overfladiske. For budet oppfylles kun av det menneske som med et elskende hjerte alltid først søker Guds rike og hvilen i Kristus. Da blir søndagen en hviledag, og ikke bare den, da blir alle dager til hviledager – i Ham.

Ordet og bønnen

Barnestykke

Jeg har vært i Danmark. Der var snille folk og et vakkert land. Men kan du gjette hva jeg husker best fra turen?

Det var to ting. Det ene var en setning som sto med store bokstaver på Marmorkirken i København. Der sto det: «Guds ord blir evinnelig».

Tenk, midt i millionbyen, like ved kongens slott kunne alle se denne sannheten i Guds ord: Det blir til evig tid.

Det andre jeg husker særlig godt, var noe jeg så på en høyskole for ungdom. Bestyreren ved skolen ville vise meg alle rommene. Og vi lukket også forsiktig på døren til bønnerommet. Der lå en ung jente på kne og bad til Gud.

Passer det for en ung jente på en høyskole å bøye sine knær og be til Gud?

Ja. Ingen ting passer bedre enn det.

La dette være lærdommen til oss i dag. Vi vil ikke glemme Ordet og bønnen.

Bibelverset vårt er det midterste verset i Bibelen. Prøv å slå opp i Bibelen akkurat på midten, så finner du det i Salme 118:8: «Det er bedre å ta sin tilflukt til Herren enn å stole på mennesker».

La dette ordet være vårt seilmerke i dag, og alle dager!

Johannes Thorvaldsen
«La de små barn komme»,
Lunde Forlag

Troens vesen

Av Olav Valen-Sendstad

Da Gud skapte Adam, ga han troen det vesen at den skulle utelukke synden. Slik var troen før fallet. Slik er også troen etter fallet. Troen skulle i Adams liv utelukke synden, derved at han grep Ordet. Så må òg en synders tro utelukke synden, derved at han griper det evige Ord, Guds Sønn, Jesus.

Hvordan en synders tro kan utrette slike ting, er klart av Guds ord. For det første er der ingen levende og sann tro til Herren, uten at den i seg selv har sorgen, bedrøvelsen, angeren, ja for-

dømmelsen over seg selv. Dette kaller apostelen å bli eller å være korsfestet med Kristus (Rom 6; Gal 2). Han kaller det også å bli begravd med Kristus (Rom 6; Kol 2). Og han kaller det å være død under loven (Rom 7; Gal 2). – Gud har jo dømt og fordømt all synd; og han hater den, og brenner av nidkjerhet mot den. Han hater den således, at han for å skaffe den bort, måtte sende sin Sønn i syndig kjøds lignelse for syndens skyld, og fordømme all synd på Jesus (Rom 8:3). Derfor er det umulig at Guds Ånd kan virke noen tro i en synders hjerte uten å skaffe loven og Den Hellige Ånd bifall i våre hjerter, idet han fordømmer synden. – Og just dette bifall i troen, og at troen må fordømme all synd og gi Gud rett, fordømme seg selv, og erkjenne at Gud har rett til å forkaste en bort fra sitt åsyn for syndens skyld – just dette bifall er det som betyr at troen utelukker synden.

Nå kan visstnok ikke troen utelukke synden av vår natur, så vårt vesen dermed blir rent i seg selv. Og heller ikke er det denne dømmende og straffende side ved troen som frelser oss. For ennå er intet menneske blitt frelst ved å høre sin hjertedom og ved å høre lovens dom. Ennå er intet menneske blitt frelst ved sin anger, sorg og bedrøvelse. For dersom en slik sorg, fortvilelse og selvfordømmelse var til frelse, måtte denne tro i loven ha makt

*O Jesus, troens dyre skatt,
begynnelse og ende.*

*O Herre Jesus, lær meg, at
jeg troen rett kan kjenne.*

*Den tro som har deg selv i favn,
fra den som vel har troens navn,
men er dog død og intet!*

*Bo selv ved troen i min ånd,
så troen sterk kan være.*

*Alt mer og mer få overhånd
og mange frukter bære.*

*Deg favne i den siste strid,
da blir meg troens ende blid,
og all min jammer stilles.*

Hans Adolph Brorson 1735
Sb. nr. 369, v. 1+6

til å gjøre oss rene i oss selv. Her skal vi derfor skjønne at når vi sier at troen utelukker synden, menes dermed at troen slipper synden, at troen slipper seg selv, at troen bryter med seg selv, oppgir seg selv, at den fordømmer seg selv og sitt eget naturlige vesen – fordi Gud gjør dette først i loven og Ordet.

En kunne nå spørre om dette virkelig er tro? Vi sier jo her at denne sorg, anger og selvførdømmelse ikke frelser et menneske, og atter sier vi at troen frelser. – Er det da ikke meget mer slik at vi føler og kjenner synden utenom troen, og at troen egentlig bare er å tro på Jesus? Har troen to gjenstander? En gjenstand som ikke frelser og en gjenstand som frelser?

Nei, troen har bare én gjenstand, det er Jesus. Men før et menneske kan komme til å få troen på Jesus, må Gud bryte ned i oss troen på oss selv. Og det gjør han idet han fører oss inn under loven og Jesu forbilde, lar oss slite oss ut med å frelse oss selv, med å forbedre oss, med å forandre og forvandle oss, med å tilegne oss et nytt sinn, med å ligne Jesus osv. Og gjennom dette slit med selvforløsning fører han oss frem til det punkt der vi kan og skal gi loven og Ordet rett, nemlig at vi er fordømte og fortapte, har en tilstoppet munn, og kan ingenting. Og denne erkjennelse i det innvortes menneske, det er intet annet enn at vi på den ene side oppgir troen på oss selv og på den annen side tror lovens dom over oss. – Og at dette er en tro til loven og Guds ord er klart. For vi mennesker kan visselig er-

Lov og Evangelium

Dette lille bladet du nå har foran deg, sendes gratis til alle som ønsker det. Hensikten med det er først og fremst oppbyggelig, dvs. at vi gjerne vil dele Guds ord med våre lesere. Det er så mange ord og mye informasjon i vår tid, men liten plass for og lite stillhet til det som betyr aller mest: Å høre og lese Guds ord til frelse!

Lov og Evangelium utgis av Norsk Luthersk Lekmannsmission. Vi er en liten organisasjon med et stort ønske om å få være med å bevare Guds ord og vår lutherske arv i Norge. Vi ser med stor sorg på den økende verdsliggjøring og ugudelighet i vårt kjære fedreland!

Dersom du vil ha tilsendt bladet, eller vet om andre som ønsker det, kan du fylle ut den lille slippen nedenfor og sende den til oss.

Ja takk, jeg vil gjerne få Lov og Evangelium gratis tilsendt.

.....
Navn

.....
Sted/gateadr.

.....
Postnr./poststed

Sendes til: *Lov og Evangelium
v/Magne Ekanger,
Vidjevn. 35, 4310 Hommersåk*

kjenne mange synder, feil og brøst ved vår naturlige samvittighet og moral-erkjennelse, men det er umulig for oss av naturen å erkjenne at vi er døde, fortapte og fordømte. En slik erkjennelse kommer alene av Guds ord, ved loven, ved å tro og bifalle Guds dom over oss, ved å tro at han vet bedre enn vi selv hva det er i veien med oss. For ennå har aldri et menneske erkjent sitt forderv og sin fortapthet til bunns. Den kjenner alene Gud. Men han virker i oss en anelse og en begynnende erkjennelse av det, idet han overbeviser oss gjennom loven om det.

Så hører det vel med til troens vesen at den tror Guds dom over oss som fordømte og fortapte mennesker. Men dette er en tro i loven, og derfor kan den umulig frelse oss – den frelser oss ikke om vi dag og natt gråt over vår fortapthet, natt og dag bekjente våre synder for ham, natt og dag bad til ham.

Det er en annen side av troen som frelser, nemlig troen i evangeliet, troen på Jesus, troen på stedfortrederen. Og straks det er bare en gnist av tillit og fortrøstning til ham, bare en hjertens minste henvendelse til ham i denne nød, er frelsen der, er syndenes forlatelse der, er rettferdigheten der. For Gud har innsatt ham til en gjenoppretter og frelser – for at de som tror på ham ikke skal bli til skamme.

Og da utelukkes synden for alvor. For da utelukker Gud den. Og hva Gud gjør, er ordentlig gjort.

Så er da saken denne: Når synderen bøyer seg for loven og ser og tror i

hjertet at han er fordømt og fortapt, da slipper synderen sin synd for Gud, holder ikke lenger på den, unnskylder den ikke lenger, bortforklarer den ikke mer; og straks han i denne nød vender seg til Jesus, hører og tror evangeliet, tar Gud hånd om synden, forlater den for Sønnens skyld, kaster den i nådehavets dyp og lar den aldri i evighet komme opp derfra igjen, river enhver erindring om våre synder ut av sitt eget hjerte, kommer dem ikke i hu, byr dem ved sitt Ord å fare bort. – Ikke som om han tok syndigheten ut av vår natur og ut av vårt vesen. Nei, men slik at han tar våre synder bort fra sitt åsyn, skjuler dem, tar dem ut av sitt hjerte, regner ikke lenger med dem, anser dem utslettet.

Og således er det sannhet at hvor en levende tro kommer sammen med Jesus, med stedfortrederen, med Guds evangelium – der utelukkes synden, der blir den borte, fordi Gud byr den å forsvinne, fordi Gud taler et ord til seg selv og til synderen, og sier: «Dine synder er deg forlatt.» – «Jeg utsletter dine overtredelser som en tåke, og dine synder kommer jeg ikke i hu.»

Og så er alle Adams synder borte. Så står synderen for Gud som om verken han eller Adam skulle ha syndet, som om både Adam og synderen var rene og rettferdige som før fallet. Alene ved tro – uten en eneste gjerning. Alene av Guds nåde – for Jesu skyld, i stedfortrederens navn.

*Fra «Rettferdiggjort av tro»,
Lutherstiftelsen, Oslo, 1968*

Kjærligheten setter hjertene i brann

Utdrag fra årsmelding for arbeidet i Moldova 2005–2006

*I dette bygget
samles for-
samlingen i
Kamenka.*

(Foto: I. Gangås)

*Fra kirketomta
ELCRM har
fått i Kamenka.*

(Foto: J. O. Heggdal)

«Å, hvor matt gullet er blitt, det edleste gull forandret! De hellige steiner ligger strødd omkring ved alle gatehjørner!» (Klag 4:1)

Vi leser om en trasig, ja håpløs situasjon blant Israels barn. Folket

som var, og er Guds utvalgte folk, hadde vendt seg fra Herren. Og resultatet ble at de ble bortført til elendighet i Babel.

I vår tid opplever vi på nytt at troens folk (i likhet med Israelsfolket)

vender seg bort fra Guds lov og sanne evangelium, og gullet blir matt! Vi hører mange meninger blant kristne, også folk i ledende posisjoner, som hevder meninger som strider mot Guds Hellige Ord. Vi opplever en tid der de kristne normer, og derved trofastheten og tilliten til Gud og hans ord, brytes ned. Lovløsheten tar mer og mer overhånd, og den sanne kjærligheten forsvinner blant Guds folk.

Det er kjærligheten som setter hjertene i brann. Kjærligheten kommer fra Gud. Den utfolder seg i et trofast og sannferdig livssamfunn med ham. Dette samfunnet kommer der det er en fullstendig hengivelse, der det gamle forblir korsfestet med Kristus. Da er vi døde, og vårt liv er i Kristus. Alt dette er av Gud. Men det er umulig å bli i dette synder-nåde-samfunnet og samtidig sette seg til herre over Guds Ord og tillegge Gud andre meninger enn det som står i Bibelen.

Må vi alle prøve oss hver dag om vi lever i dette samfunnet! Hvor skal vi tilbringe evigheten? Det er en himmel eller en fortapelse for oss alle, – også for oss som går i de kristnes forsamlinger.

«Ransak dere selv om dere er i troen! Prøv dere selv! Eller kjenner dere ikke dere selv at Kristus Jesus er i dere? Det måtte da være at dere ikke består prøven» 2Kor 13:5.

Gjennom det siste året har det vært fire besøk til Moldova. Per Bergene Holm var ute 19.–25. september 2005.

Jan Ove Heggdal besøkte dem 29. september–9. oktober samme år, Ingar Gangås og Jan Ove Heggdal var der 21.–29. april 2006, mens Lars Fossdal og Per Bergene Holm reiste ut i tiden 30. juni–11. juli 2006.

Under disse besøkene har det vært lagt vekt på møter, bibelsamlinger, undervisning og samtaler.

Også dette året har arbeidet i Moldova vært konsentrert om de samme forsamlingene som i fjor: Tiraspol, Bender, Kishinev og Kamenka. I Ribnitsa ligger fortsatt arbeidet nede, men det er tanker om å komme i gang på nytt igjen. Trolig vil Andreij Lipnitskij (nyutdannet fra seminaret i Novo-Sibirsk) bli boende i Kamenka og virke i dette området inkludert Ribnitsa.

Oppmøtet på møtene er tilnærmet som tidligere, men noen flere konfirmeres og legges til forsamlingene.

NLL har det siste året støttet arbeidet i den evangelisk-lutherske kirken i Moldova med kr. 42.481,50 samt noen private gaver i tillegg. Dette inkluderer penger til det lutherske senteret i Tiraspol. Vi har også bidratt med hjelpeutstyr som ble sendt i container fra Sverige i mai. Denne er kommet vel frem etter en del problemer på grensen inn til Transnistria. Hjelpeutstyret skal i hovedsak brukes ved et barn-kvinnefengsel i Tiraspol, og i tillegg ble noen møbler og lignende sendt ut til bruk på Luthersenteret.

Vi håper å bidra med slike hjelpe-sendinger en til to ganger årlig.

Jan Ove Heggdal

Glimt fra Moldova

Utdrag fra rapport ved Vladimir Moser

«De holdt urokkelig fast ved apostolenes lære og ved samfunnet, ved brødsbrytelsen og ved bønnene» (Apg 2:42).

Gudstjenestene

Det har vært faste gudstjenester i Tiraspol og Bender hver søndag siste året. I Kishinev har vi vært samlet regelmessig to ganger i måneden, mens Kamenka har blitt besøkt hver måned. De som har gjort tjeneste har vært Vladimir Moser (prest), Andreij Lipnitskij (vikar) og predikanten Assmann. Ved gudstjenestene har vi brukt lese-tekstene fra den tre-årige kirkekalenderen, og det har blitt tatt opp kollekter. Det har vært to barsedåper, en begravelse, og en vielse i løpet av året.

Utdanning

Disse har vært under utdanning ved lutherske seminar i løpet av 2005–06:

- Eduard Polkovnikov (3. studieår).
- Vjatsjeslav Midar (2. studieår).
- Aleksander Koltsjitskij begynte å studere i september 2005.

En av studentene (Andreij Lipnitskij) har et praksisvikariat som begynte i juni 2005 og varer frem til september 2006.

Det ble planlagt en bibelsommer-skole i sommer (2006) som var ment for dem som ikke tilhører forsamling-

en vår. På denne måten ønsket vi å nå nye, og trekke nye inn i forsamlingene våre. Det var meningen at studenter fra lutherske utdanningsinstitusjoner fra USA skulle undervise, men på grunn av den politisk spente situasjonen i Transnistria (Øst-Moldova) ble ikke dette gjennomført. Kanskje kan det bli mulig i 2007.

Det var også dåpsopplæring i 2005–2006. Katekismen ble gjennomgått, og en person (Nadesjda Korobkina, fra forsamlingen i Tiraspol) ble konfirmert. Flere har deltatt på opplæring i Kishinev, og flere vil bli konfirmert mot slutten av året (2006).

Fem teologiske seminarer er arrangert. Undervisningen har vært ved Per Bergene Holm, Ingar Gangås, Jan Ove Heggdal, Lars Fossdal, professor Steven Sparely, og prorektor Oleg Johimenko.

Kirkebygging

Det er tatt i bruk et nytt forsamlingslokale (leilighet) til møtene i Tiraspol. I Kamenka har menigheten fått et jordstykke på 2.000 m² der det skal bygges et kapell. Det er gitt tillatelse til å starte med byggingen. I Tiraspol søkes det om å få en tomt til å bygge kirke på. Det nåværende samlingslokalet er utilfredsstillende, og det ligger usentralt med forholdsvis dårlige kommunikasjonsforbindelser. →

*Luther-senteret
ligger midt i
tredje etasje.*

(Foto: J. O. Heggdal)

Luthersk senter

Oppussingen av det lutherske senteret i Tiraspol er nå på det nærmeste ferdig. Det som gjenstår er å skaffe noe mer innredning; møbler, kontorutstyr og belysning. En gruppe på 10 personer studerer norsk ved dette senteret. Det arbeides med å få til et arkiv

for foto og skriftlig materiale for kirken (ELCRM) og Luthersenteret (LS).

LS har bidratt med hjelp til et kvinne-fengsel i Tiraspol gjennom utdeling av matvarer og hygienisk utstyr til barn som er født i fengselet.

LS vil også være et møte- og oppholdssted for besøkende fra NLL når de er i Moldova.

L&E

*Utsikt fra
Luther-senteret
i Tiraspol.*

(Foto: J. O. Heggdal)

Guds velsignelse

Av Karl Notøy

Hva er velsignelse? Skulle vi stille dette spørsmålet til tilfeldige mennesker vi møter, ville vi nok få forskjellige svar. Men jeg er redd for at de aller fleste ville si at det er å leve et liv uten problemer, der sykdom er fremmed, og der rikdom og velstand preger bildet.

Dette synet går langt inn i de kristnes rekker. David og Salomo, og flere med dem, eide mye og var jo rike på jordisk gods, blir det fremhevet.

Bibelen oppfordrer ikke til en asketisk livsform. Spørsmålet er hvordan vi ser på det vi har fått, hvilket forhold vi har til Guds gaver.

Mange ganger er rikdommen skjult for oss. Jeg tenker på Abraham som fikk løfte om Guds velsignelse. Hans ætt skulle bli som stjernene på himmelen. Videre ble det sagt at alle dem som velsignet Abraham, skulle Gud velsigne. Men hvor mye fikk han selv se av alt dette mens han vandret her på jord? Han levde som en utlending i det landet Gud hadde lovet ham. Menneskelig sett var det umulig at Sara og Abraham kunne få arvinger. Hvor ble det av løftet? Hvor ble det av velsignelsen?

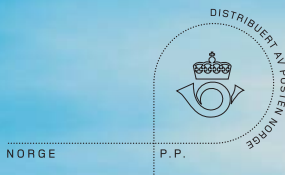
Vi kan tenke på disiplene. De opplevde motgang og forfølgelse, og til slutt led alle unntatt Johannes martyrdøden. Men også han led som fange. Fikk de oppleve Guds velsignelse? Kanskje vil mange svare nei.

Hva er velsignelse? Gud ser alt i evighetsperspektiv. Selv om Gud øser ut over oss sin velsignelse her i tiden, er det som dråper mot det som skal møte den kristne bak død og grav. Guds velsignelse får vi se i ettertid. Når vi som kristne skal se tilbake på våre liv, skal vi se at midt i all motgang, og alt det vi ikke skjønnte, levde vi likevel under Guds velsignede hand. Og ikke minst de velsignelsene vi fikk da vi var samlet om hans Ord.

Vi vet at det siste Jesus gjorde før han for opp til himmelen, var at han velsignet sine disipler. Tenk at vi skal få leve under den samme velsignelsen! Han har mer å gi enn det vi kan tenke oss å be om.

Bibelen taler mye om velsignelse. Alltid er det slik at Gud er den handlende part, det er han som gir velsignelsen. Og det er bare den vi kan bringe videre til andre. På grunn av Jesu stedfortredende verk og hans oppstandelse lever vi ikke lenger under forbannelsen, for den har han tatt på seg. Derfor skal vi som tror på ham få leve under en åpen himmel – under velsignelsen fra Golgata. L&E

www.josafat.no

Vennligst gi ekspedisjonen beskjed i god tid ved adresseforandring!

Reiserute høsten 2006

Sigbjørn Agnalt	Solgry, Levanger, Norheimsund, Skiptvet, Askim
Per Bergene Holm	Skiptvet, Moldova, Tønder (DK), Aalborg (DK), Byske (S), Nærbø
Hans-Henrik Brix	Gyland, Kvelde, Varhaug
Martin Fjære	Sannidal, Askim, Gyland, Skiptvet
Lars Fossdal	Skjæveland, Randaberg, Solgry
Asbjørn Fossli	Kvelde, Gyland, Sannidal
Gunnar Fossli	Sannidal, Skiptvet
Ingar Gangås	Fogn, Søknedal, Askim, Moldova, Svarstad, Sannidal, Fossnes, Mosvik, Snillfjord
Reidar Heian	Skiptvet
Göran Holmgren (S)	Mosvik
Steinar Kvalvik	Skjæveland, Solgry, Tørvikbygd
Rune Karlsson (S)	Askim
Dag Rune Lid	Moldova
Dagfinn Natland	Randaberg, Norheimsund
Karl Notøy	Snillfjord
Gunnar Soppeland	Skiptvet, Askim, Kvelde
Einar Sunde	Randaberg

Ordet fra Guds munn er det eneste som kan bringe mennesket frelse. Det har makt til å omvende en synder, og det har trøst til Guds barn.

La oss samles i Jesu navn til oppbyggelse også denne høsten. Om du er sorgtung og i nød, både for deg selv og for dine kjære, gjør

som salmisten sier i Salme 107:28-30: «Da ropte de til Herren i sin nød, og av deres trengsler førte han dem ut. Han gjorde stormen til havblikk, og fikk bølgene til å tie. De gledet seg over at bølgene la seg til ro, og han førte dem til den havn de ønsket».

Sekr.